

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Sermones uenerabilis magistri Nicolai de blony
decretoru[m] doctoris. capellani episcopi Bosnomensis.
ualde deseruientes populo. sed et clero utcu[m]q[ue]
docto eos digne legenti. predicanti. aut ...**

Nicolaus <de Plove>

Argentine, 22. XI. 1494 - 1495

I. Sermo L.

urn:nbn:de:hbz:466:1-31214

Dominica Oculi

pservet. sicut aialia laborat p dhuada vita
spali. Sed heu parū ē qbusdā fide nō de/
fendere nisi eē soli eā impugnet. vt heretici
et falsi xpiani psequentes ecclias. spoliantes
pauperes. opprimentes orphanos et vidu/
as. Isti nō solū in se vitam fidei suffocant.
sed et in alijs eam suffocare cōtendūt. Se/
cūdo fides est intellectus illuminatiua. De
quo Apłs Ephe. v. Eratis aliqui tenebre.
nūcautez lux in dño. Nō est maior cecitas
cecitate infidelū q sine fide idola pro deo
colūt. et ita mortuos p vita deprecāt. vt dicit
Sap. xij. Deteriores omīs bestijs. Haz
omnes creature cognoscūt deum et cōfite/
tur eū suo modo. qz omīs spūs laudar do/
minū. soli idolatre nō cognoscūt deus qui
dat escam omni carni. vt dicit in Ps. Et in q
vivimus mouemur et sumus. qui nō longe ē
a quolibet nrm. Ipse enim et genū sumus.
Actu. xij. Sed qd dico de infidelibz cuz
potius mirandū est de fidelibz. Qui cogno/
scentes deū p scripturas et verbūz dei. ad/
huc nō sicut deum glorificāt. sed obscura/
tum est cor insipiens eoz. dū incedūt in can/
tationibz. sortilegijs. nigromancijs. augu/
rijs. somnijs. pnocticarijs. Quos om/
nes arguit Apłs ad Gal. iij. Nūc in qz co/
gnouistis deū. imo estis cogniti a deo. quō
cōuertimini iterūz ad egena et infirma ele/
mēta. quibz denuo seruire vultis. Dies ob/
seruatis et mēses et tempora et ānos. et post
paucā. Ubi est q beatitudo vestra. Atten/
dant ergo tales qz pessimā fidem habēt et
nō illuminatiuā. sed excecantiuā in cordibz
eozū. Cōtra quos dicit xxvi. q. v. Nō liceat.
qz attendere inanem signoz fallaciā in con/
iugijs seruādis. in domibz edificandis. et
in arboribz plantandis. incantatio illicita
est. Similit̄ incantatio illicita est ligare pa/
ter noster ad collū dolētis. sic faciūt mres
pueris. De quo dicit lxxxvij. dñs. qm. Et ta/
les omnes sūt infames. vj. q. i. infames. Ta/
les nāqz sūt xpiane fidei et baptisimi sui vio/
larozes. xxvi. q. vij. nō obseruatis. Tertio
fides est diabolice tyrannidis expulsiva.
Nec mirū qz omīs diabolica pās est fini/
ta. Fides autē qz innititur dei potētie infi/
nīte. ideo omīa pōt. Unde omīa possibilia
sunt credēti. Licet ergo diabolus sit tante
potētie vt nō sit potestas in terra q cōpare/
tur ei in spūs veniens in hūc mūdū. dedit
suis fidelibz pātētem sup omīa demonia. vt

dicit Luc. ix. et Mar. vlti. Signa autē eos q
crediderint hec sequētur. in noīe meo de/
monia eijcient. Quic ergo p fidem resisti/
mus qn eius temptatiōi nō obedim. et sic
eum superam. j. Pe vlti. Qui resistite for/
tes in fide. Quarto fides ē omīs mūdane
opulētie et temptatiua. Nihil enim sic etem/
nit omīa pspera mūdi sicut fides vera. Et
quid mirū si etemnit caduca. vana et tran/
sitoria. ex quo certa est de eternis et pperu/
is in infinitū melioribus. Hinc dicit Die/
ro. Qui verā fidem de deo habet. nō que/
rit in his miserijs fieri diues. Cū ad He/
bre. xi. Sancti per fidem vicerunt regna.
Quinto fides ē miraculorū impetratiua.
Luius ratio ē. qz fides credit ea q sunt su/
pra naturā et supra rationē. et ideo ea impe/
trat q etiā sunt supra naturā. Cū dicit Apo/
stolis. Habete fidem dei. qz quicūqz dixe/
rit huic monti tollere et mittere in mare et
nō hesitauerit sed crediderit. qz qd cūqz di/
xerit fiet ei. Et beatus Grego. ij. dyalogorū
dicit. Qui deuota mente deo adheret. cuz
rerū necessitas exposcat exhibere signa in
vtroqz solēt vt mirabilia quozqz aliqui ex pa/
tre faciāt aliqui ex potestate illis a deo pces/
sa. Et quid mirū si fideles faciunt mirabi/
lia p fidem qd est minus ex quo illis colla/
tum est a deo qd est maius. scz filios dei fi/
eri. vt dicit Joh. j. Rogemus igit omīpo/
tentem dñm vt in nobis fidem suā taliter
augeat. qm in ea fideles et pstantes hic
viamus p gratiā. vt tandem ad vitam pue/
niamus eternam. Quā rē.

Dominica Oculi. I. Sermo L.

Quoniam elecisset de
monium locutus est mutus. et
admirare sunt turbe. Luce. xi.
Sicut dicit Augustin⁹ sup Jobez. Ser/
uus peccati quo fugit se secuz trahit. quo/
cumqz suggerit nō fugit seipam mala consci/
entia. non est quo eaz. sequit se imo non re/
cedit a se. peccati enim quod facit int⁹ est.
Vis audire cōsiliū. Si vis a deo fugere.
ad ipm fuge pfitendo. nō aliquid ipi laren/
do. Confiteri enim potes. latere nō potes.
Nec ille. Cū dicit Aug⁹. Ex homo nō
potest melius suos defectus euadere q si
se deo offerat in p̄fessioe. eo q vt dicit Aug⁹.
in li. de pnia. Confessio est salus animarū.
dissipatrie vicioz. restauratrie virtutū. qd

Confessio

plura. obstruit os inferni. portas aperit pa-
radisi. Nec ille. Istud bene onsum est i il-
lo homie q̄ z demoniu habuit z mutus fu-
it. que vt euaderet ad xpm cofugit. Quem
xps ita curauit vt z demoniu eiceret z mu-
tus loqueret et turbe admirarent. signifi-
cans p̄ h̄ xpus q̄ qui xpo p̄sentabit isto sa-
cro tempe in confessione. z a culpa libera-
bitur z ad laudes dei reparabit. z de per
ipm z alios glorificabit. sicut dicunt verba
nostri thematis. In q̄bus p̄missis confi-
deranda sunt tria h̄ sacramentalia tpe xpi fi-
delibus summe necessaria. Temp⁹ eni q̄
dragesime est tempus p̄nie. p̄ qua homo a
demonio liberat z ab ipso demoniu eicit.
Et ideo h̄ tria tangunt ad p̄niam p̄currē-
tia z ipam p̄niam sic eius partes integra-
les cōponētia. s. contritio. cōfessio z satisfac-
tio. Sicut eni tribo modis deus offendit-
mus. s. corde. ore z opere. ita his tribo debe-
mus penitere. Corde dolēdo p̄ peccatis p̄ cō-
tritionem. Ore cōfiterēdo p̄ locutionē. Ope-
re bona agendo p̄ satisfactionē. Primo igitur
in h̄bis istis notat cōtritio cordis. de-
monis z peccati expulsua. cū dicit. Cū eiecit
ser demoniu. Secōdo notatur cōfessio oris.
ppriorū defectuū ostensua. cum dicit. locu-
tus est inurus. Tertio subiūgit satisfactio o-
peris. debitoz solutiua. cū dicit. admira-
te sunt turbe.

Dixi primo q̄ in h̄bis premif-
tis notatur cōtri-
tio cordis. demonis et peccati expulsua.
Sicut eni dicit Aug⁹. in li. de sermone do-
mini in monte. Et ponit de p̄nia di. h̄. tri-
bus gradibz. Q̄ oīne peccm̄ incipit a sugge-
stione. deinde tendit ad delectationē. z p̄-
uenit ad p̄sensum. Primo eni cogitat pec-
cator q̄ mala sunt. Secōdo cogitatioi acqui-
escit. Tertio p̄sentit in opus. in q̄t̄ **Piero.**
lib. i. sup̄ Amos. z ideo ver⁹ penitens peni-
tentia suā debet incipere a contritione cordis.
q̄ incipit p̄ncipaliter d̄ malo cogitare. Est
aut̄ contritio gēnēdūdi cordis cōmōtio sa-
lutaris. seipm̄ lacrimaz eruptione testifi-
cans. Ita diffinit **Hugo.** Ortur aut̄ ista
contritio ex recordatione peccati z timore iudi-
cij. fm̄ ipm̄. Aug⁹. tñ diffinit sic. Contritio
est dolor p̄ peccō voluntarie assumpt⁹ cū p̄-
posito p̄fiteudi z satisfaciendi. Dic aut̄ do-
lor facit h̄ q̄ peccm̄ in contritione cordis ante
oris p̄fessionē dimittit. Debet tñ penitēs

habere voluntatē cōfiteudi ecclie si ip̄s af-
sit. Alioqn̄ nō est vere penitēs z nō dimittit-
tur ei peccm̄. Si vero dimisso peccō in cō-
tritione cordis etiā habita volūtate confu-
tendi postea mittit voluntatē z nolit peccm̄
confiteri. iam ē reus. nō peccati iā dimissi
sed peccati quod cōmittit nolendo z cōtēnē-
do p̄fiteri q̄d est aliud a peccō iam dimisso.
ita dicit **Huido de Bayisio** i rosario decre-
ti de pe. dist. i. ca. Quis aliqui. in glo. finali.
Sed qz anteq̄ homo puenit ad contritioēz
multa sunt necessaria. Et qn̄qz hō decipit
credens se habere contritionē. cū tñ habeat
solā attritionē. Ideo de his tribo ē h̄ic v̄-
dendū. Pro quo sciendū q̄ tres sunt ac⁹
in ania q̄ requirunt ad abluionē peccati. Pri-
mus actus ē oditiōis peccati. q̄ puenit ex re-
cordatione ip̄i. Nullus ei vere penitēs de
peccō nisi odiat illud. Nullus aut̄ odit nisi
fuerat lapsus in peccm̄ **Apoca. ij.** Demos-
esto vnde excideris. z age p̄nias. Recordati-
o aut̄ illa q̄ttuor facit in ania. Nam ex ea
hō intelligit quō peccm̄ fuit diuine gr̄e per-
empriuū. qz eū expoliāuit donis gratul⁹.
Secōdo q̄a fuit lucratiuū ifinite pene. Ter-
tio q̄a fuit amissiuū gl̄ie. Quarto qz est of-
fensiuū maiestatis diuine. Ista ergo q̄ttu-
or faciūt statim odiū peccati. Oditiō autē ista
p̄cedit ex q̄ttuor. scz si cōsideret quō pecca-
ta sunt feda z inhonestā. Secōdo quō anxia
sicut bestia h̄ns aculeū. Tertio quō onero-
sa. q̄a celū z terra ipm̄ portare non porue-
rūt. Quarto qz nocua. qz mergūt corp⁹ z
aiam in pfundū. Istis q̄ ad mēoriam redū-
ctis z diligēter inspectis. peccm̄ h̄z odibile
causas. Postq̄ igit̄ hō h̄z odiū peccati. statim
tale odiū sequit̄ tristitia. eo qz naturalit̄ bo-
mo tristat̄ p̄tra illud q̄d nō vult. sicut natu-
raliter delectat̄ in illo q̄d vult. Ista tristitia
de malo nolito d̄r attritio. q̄ qd̄ attri-
tio nō ē nisi qd̄ assensus ad contritioēz p̄fē-
ctā. vt dicit **Huido de Bayisio** in rosario de-
creti de pe. di. ij. p̄ductione. Tñ sic in corp̄a
lib̄ illa dicunt̄ attrita. q̄ aliū mō sunt tria.
sz nō p̄fecte. sz contritio ē q̄n̄ sit oēs p̄tes s̄c̄e
trite p̄ diuisiones ad mima. z sic **sermo** ē q̄
dam displicentia de peccatis. sed non p̄-
fecta. contritio autem est perfecta. Et ideo
fm̄ **Bonauenturā** in fm̄cōe de maria mag-
dalena. Attritio nō meret̄ remissionē peccati
mortal̄ de p̄digno. qz p̄pur̄ nafalibz nlla

Contritio de
ipsi d̄fferens

Dominica Deuli

potest resurgere a morte anime sicut neca
morte corporis. qd est minus. Quilibet autem ex
puris naturalibus potest esse attritus. Simili-
ter enim attritio non meretur infusione gratie
de digno. qd est donum supernaturalis. Be-
neti quis meretur peccati remissione et infu-
sionem gratie per attritionem de congruo. Ratio.
quod cuiuslibet benivolentiam deum deest sufficere ad
capiendum eius benivolentiam. si seruo ei of-
ferat seruitium quod potest licet eius gratie non sit con-
gruum. Et ideo quod creatura ex puris natu-
ralibus non potest plus deo offerre citra prius
actum attritionis deus per suam benivolentiam
illam acceptat. licet sit ei non condignus de
congruo. De congruo dicitur quod obsequium non
correspondet merito. sed est minus merito.
Sed de digno quod obsequium correspondet
merito. Sicque patet de attritione. Post-
quam autem homo fuerit attritus erit sequitur con-
tritio. quod sicut attritio sequitur odium pecca-
ti sic contritio attritionem. Contritio enim est su-
per naturam. et ideo presupponit attritionem que
est secundum naturam. Contritio enim est supernatu-
ralis quodammodo. Sed attritio est mere na-
turalis. Unde de attritione fit contritio per solam
gratie coniunctionem. Sicut enim eadem est pul-
chritudo hominis in luce et in tenebris. sed quod
est in tenebris non delectat nisi ponatur in lu-
ce. et ita sunt idem essentialiter isti duo actus. sed
differunt accidentaliter. sic oculus dormien-
tis et oculi vigilantis. Attritio enim est sine gratia.
sed contritio in gratia. Et promissis infero quod con-
tritio meretur remissione peccati mortalium cul-
pe et infusione gratie. non solum de congruo sed
etiam de digno. Et ratio. quod eorum actus in gratia
meretur de digno gloriam. multo magis
gratiam et culpe carentiam que sunt ordinata ad
beatitudinem sicut ad finem. Secundo infero quod
actus contritionis non est dignus tantis promissis
et natura sua sed ex sola ordinatione diuina.
Sicut ex institutione principis et voluntate
eius denari valeat unum panem et de digno
instituentis. non autem ex natura sua. cum unus
panis melior sit omni auro. Ita ex instituti-
one diuina est quod contritio tantum valeat apud
deum. Tertio ex his infero istud memoria-
le dictum. omni veneratione dignissimum. Ex
contritione inter omnia que sunt salutis hominis necessa-
ria est magis necessaria. magis opportuna.
et magis utilis. **B** De quibus tribus videamus
per ordinem. Et primo contritio est magis ne-
cessaria alijs omnibus ad salutem. Dicitur autem ali-

quid esse simpliciter de necessitate salutis.
sine qua salus non potest haberi. Salus autem hu-
mana per peccatum amittitur. et ideo non potest re-
haberi nisi per illud quod peccatum destruit et gra-
tiam perditam restituit. hoc autem est contritio.
et ideo dicitur necessaria. patet autem eius necessitas
per comparationem ad alia que sunt salutis humane
necessaria. Et primo patet per comparationem
ad baptismum que necessarius est ad salutem. Iux-
ta illud **Ioh. iii.** Nisi quis renatus fuerit ex aqua
et spiritu sancto. Non potest contritio magis est necessa-
ria ad salutem. quod nullus adultus per baptismum
sine contritione potest saluari. quod sic accedens
ad baptismum suscipit sacramentum et non rem
sacramenti. et sic est in peccato mortali. postea
conuertitur et saluatur. Secundo idem patet per com-
parationem ad confessionem et penitentiam que post bap-
tismum sacramenti est necessaria ad salutem.
Iuxta illud **Luce. xiii.** Nisi penitentiam egeritis
omnes similiter peribitis. et tunc contritio est magis ne-
cessaria ad salutem quam istud sacramentum. cum si-
ne contritione nihil proficiat. et tunc in casu neces-
sitaris sola contritio sufficit sine isto sacramento.
imo ante istud confert gratiam quam ipsum prouenit.
In contritione enim cunctis demonum culperum con-
fertur gratia ad digne suscipiendum sacramen-
tum penitentiae. Unde in **Ps.** Dixi confitebor. et tu re-
misisti. Tertio istud patet per comparationem ad
sacramentum eucharistie. que est de necessitate
salutis in adultis. iuxta illud **Ioh. vi.** Nisi
manducaueritis carnem filii hominis. et bibe-
ritis eum oportunitus et tunc contritio est amplius neces-
saria. quod sine determinatione et loci et temporis pa-
rata est. In omnibus enim alijs excusat impossibi-
litas. In contritione autem nulla cadit excusa-
tio. quod si peccator sine ipsa moritur. danatur. Et ra-
tio tante arduitatis precepti est. quod contritio
semper est in voluntatis inre preterite pura attritio
ne. Quarto patet istud per comparationem ad sa-
cramentum redemptionis humane. quod fuit summe
necessarium ad salutem. dicitur **Laypha** per spiritum
Et pedic vobis ut unus homo moriatur pro populo.
Ioh. vi. Et tunc ut dicitur **Bonaventura** in isto
sacro actus contritionis anime christi que fuit in cruce
contritio de peccatis nostris. maxime dicitur esse salu-
bris. quod anime passio est fortior ad merendum in-
dulgentiam et efficacior quam passio corporis. De
hac autem contritione christi habet **Math. xxvi.** vbi di-
citur christus. Tristis est anima mea usque ad mortem.
et ista tristitia de peccatis nostris fuit cum
summa gratia que est contritio perfecta. et virtu-
te huius contritionis christi habet virtutem omnium

contritiones nre ad delendū peccata. Ut dicit **1a. lxx.** **D**isit me vt mederer cōtri-
 tos corde. **L.** De scdo scz d cōtritiōis
 oportunitate aduertendū. Quia medici-
 na est summe oportuna qñ habet circa se
 q̄tuoꝝ. **P**rimo qñ est facilima. qz aliq̄ me-
 dicine sunt ita difficiles q̄ homies pelige-
 rent poti⁹ infirmari z qñq̄s mori q̄s suscipe-
 re ipas. Quēadmodū dicit q̄ mulier illa quā
 sanauit x̄ps multa fuit a medicis perpeſſa
Mar. v. **S**cdo qñ est celerrima. qz diuiri-
 ne cure nō solū grauāt infirmū sed arredi-
 ant z medicū. sic dicit **Ecc. x.** **T**ertio qñ ē in-
 tegerrima. qz qñ sanat vnū membrū alio ī
 languore remanente. totū cor⁹ infirmū
 remanet. z ideo non est medicina oportu-
 na. Et ideo x̄ps sanando cecū corpalit̄. sa-
 nauit z mēraliter. **Joh. ix.** ne videreſ cura
 partialis. **U**n nūq̄ curauit aliq̄ in cor-
 pore quē nō curaret in mente. **Q**uarto qñ
 est saluberrima. **S**ūt enī nōnulle medici-
 ne q̄ licet morbū p̄scindant. nō statim sa-
 nitate p̄fecta conferūt. Et ideo medicina
 tunc est oportuna qñ ipa sumpra morē sa-
 nitate restituta sicut fuit medicina naa-
 man. cur⁹ caro restituta est sicut caro pue-
 ri. **Reg. v.** **H**unc autē ista medicina cō-
 tritionis q̄ est instituta ad curandū plagas
 aut morbū pcti moral' est facillima. Quia
 sicut dicit beatus **Aug.** in lib. de libero ar-
 bitrio. **N**ihil tam est in prāte voluntatis si-
 cut actus ei⁹. **Q**uī signū est. qz licet aliqua
 creatura possit nos impedire ad eundem
 nō tñ simpliciter cōpellere ad nolendū. z
 qz ad actū nolendū sequit̄ attritio. z ad istā
 sequit̄ p̄tritio. ideo nihil tam in prāte nra
 est sicut p̄tritio. z sic est medicina facillima
 z p̄sequēs magis oportuna. **S**cdo ipsa
 est medicina celerrima. qz nō tardat p̄ ho-
 ram vel momentū. sed in eodē tpe quo ap-
 plicatur sanat. sicut sol emittit radiū suū.
Tertio ipsa est integerrima. qz impossibile
 est vnū vulnus peccati sanari p̄ p̄tritionē
 quin z omnia alia sanent. cū diuina indul-
 gentia non sit diuisa. **Q**uarto ipsa est salu-
 berrima. qz nō solū plagam curat. s̄ z gra-
 tiaz q̄ est vita p̄fecta. z ante sanitatē indu-
 cit. z demū in posterū a peccatis p̄seruabit
Ideo **P̄a.** dicit. **S**anat p̄tritos corde. et
 alligat p̄tritiones eoz. q̄ntū ad peccatorū
 p̄seruationez. **D** **U**nc restat videre
 de tertio. scz de cōtritiōis vtilitate. **I**stud

autē patet ex q̄tuoꝝ. **P**rima vtilitas ē. q̄a
 p̄ ipam pena eterna totalit̄ dimittit̄. Quā-
 to enī est maior pena p̄demnatiōis. tanto
 maior est actus absolutiōis. z ideo cum pe-
 na peccati mortalis sit infinita in inferno.
 certe infinite vtilitatis erit act⁹ quo ista pe-
 na dimittit̄. **D**oc autē est p̄ p̄tritionē. **S**e-
 cūdo qz p̄ ipam pena purgatorij dimittit̄.
Licet enī in p̄tritione pena inferni totalit̄
 dimittatur. tamē ad penā t̄palem obligat̄.
 si cōtritio nō sit tanta vt sufficiat ad totū
 euacuandū. **P**ena autē purgatorij dimittit̄
 tur p̄ penā h̄ mōdi. **D**oc autē fit p̄ tristitiā
 cōtritiōis. q̄ frequēta dimittit̄ vel tota-
 liter annihilat illā penā. **T**ertio qz p̄ ipsam
 gratia diuina auget̄. qz **fm Aug.** **C**aritas
 semp̄ meretur augeti. vt aucta mereat̄ z p̄-
 fici. **A**ctus autē p̄tritionis cū sit informat⁹
 caritate auget gratiaz. z facit deo maxime
 esse gratū z dilectum. **Q**d homies maxime
 debent desiderare. **Q**uarto qz p̄ ipam glo-
 ria eterna accumulāt. qz p̄ augmentū gra-
 tie z meritoꝝ augetur grad⁹ in vita eter-
 na **I**uxta illud. **Q**ua mensura mensi fuerit
 tis remetiet vobis. **(L)** **C**irca p̄dicta
 mouentur tria dubia. **P**rimū est quare il-
 le dolor p̄ peccatis q̄ dicit̄ contritio sic di-
 ctus est z nō aliter scz attritio. cōfractio cō-
 scissio. cōuulsio. cōmixtio. z sic de alijs. **S**e-
 cūdo q̄re deus penā p̄ peccato mortali
 voluit esse tristitiā p̄tritionis magis q̄ alia
 sicut dicit̄ definitio p̄tritionis. **T**ertio q̄
 tus debet esse ille dolor vel tristitiā p̄triti-
 onis p̄ peccato in quolibet homine. vt sit
 p̄fecta cōtritio dicat̄ z sufficiens. **A**d p̄mū
 dicendū est qz valde cōgrue dolor ille p̄
 peccatis est cōtritio z nō cōfractio vt attri-
 tio seu quouis modo. **N**ā **fm Archidiacono**
 de pe. di. iij. p̄ductione. **S**ic in materi-
 alib⁹ durū dicit̄ qd nō cedit tactui. hoc autē
 dicit̄ frangi qd p̄ aliquod for⁹ i p̄tes ma-
 gnas confringitur seu diuidit̄. **C**ōteri ve-
 ro qñ totaliter in partes minimas redigi-
 tur et annihilat̄. **I**ta cor⁹ homis durū dicit̄
 qñ diuine inspirationi q̄si manū se tangē-
 ti non cedit sed obuiat. scz dum in affectu
 peccandi morat̄. **F**rangi vero qñ a p̄posi-
 to respiciat̄ incipit. q̄uis non dūz totaliter
 conuertatur. **C**ōteri qñ affectus peccati
 fm omnē sui partē in eo totaliter destruit̄.
 z hoc fit quādo voluntas p̄fecte ab effectu
 peccati resilit. **U**nde ralis resilitio cōtritiō

712

Dominica Oculi

dicat. qz talis resiliatio dolor quida est. ideo p dolore diffinitur. h couenit contritioni vt est actus virtutis. sed vt e pars sacramenti additur cu posito confitendi z satisfaciendi. Ad scdm dubium quo qritur qre de us pena p peccato mortali voluit esse tristitiam contritionis. Rñdeo fm Bonāuen/ turā. Qcum peccm sit maxima culpa. ideo requirit maximā penā. Intra illud Deute. rrr. Scdm mensurā peccati erit z plagaz modus. Nō est aut maior pena qz tristitia ideo illa a deo est imposta in contritione. Qaut sit maxima penaz. pater hoc qdru pliater. Primo h pater in inferno. qd de/ mones q maxime peccauerūt. vt dicitur i Ezech. nullaz penā sensus habent. nisi tristitiam quā patiunt in voluntate qua pecca uerūt in q non potest esse aliqd afflictiuz nisi tristitia. Non ei patiunt in natura ab igne sensibil vel etiaz in intellectu. cū sint intellectus separati. ideo solum patiunt in voluntate tristitiā. q est eis maxima pena. Scdo idē pater in purgatorio. vbi ira est pena grauis q nō est sibi silis in ista vita. vt dicit Aug. z qz illa pena infligit ania/ bñ separaz a corpore. z nō videt in quo aliq qz in voluntate. hoc aut tñ est p tristitiaz. et ideo illa pena est maxima tristitia. Ter/ tio idē pater in hac vita. qz licet mors sit h vltimum suppliciu. tñ aliqui eligūt mortē vt euadant tristitiam. Sicut piz in illis q interficiunt seipos p tristitia aut mortem sibi peccant. Sicut fecit saul. j. Reg. xxxj. qui vt tristitiā illusionis effugeret mortē sibi peccauit. Quarto idem pater de gl'ia paradisi. Quia sicut dicit Dugo. Si pe/ na inferni posset sumi cū amore z volupta te nō esset pena. Ita econuerso si felicitas paradisi esset cū displicentia non esset glo/ ria. z ideo tristitia est maxima pena q tan/ tam felicitates absorbere posset. Ideo de/ voluit tantā penam infligi p peccato. p qm posset ista maxima culpa expiari z de/ pol let placari. Un dicit in Ps. Loz stritus z humiliatum de/ nō despicias. Ad tertiu dubium quo qrit quāz debet esse ille do/ lor contritionis. Rñdeo fm Archidiaconū in c. in accusatione. de pe. di. j. Q tant' de/ beret ille dolor q contritus debet magis eligere esse in inferno sine culpa qz pecca/ re. Dicit enī Anselm' in lib. de similitudi/ nibz q aliqs mag' debz eligere in inferno eē

sine culpa qz in paradiso cū culpa. Quia in nocēs in inferno nō sentit penā. pccōz i pa radiso nō gaudet de gl'ia. Un dicendū est fm beatū Tho. q contritus debet tenet in generali mag' velle pati quācumqz penā qz peccare. z hoc ideo. qz contritio nō pot esse si ne caritate p quā oia dimittrunt pccā. Ex caritate aut plus hō diligit deū qz seipsuz. peccare aut est facere ptra deum. penitere aut est pati ptra seipm. Un caritas h req/ rit vt quālibet penā homo contrit' peligat culpe. sed in speciali descendere in hāc pe/ nā vel in illā nō tenet. imo stulte faceret q seipm vel aliuz sollicitaret sup hmōi penis particularibz. qz terribilia i particulari cō/ siderata plus terrēt. z ideo descendere ad cōsiderationē hmōi particulariū penaz eēt hoies inducere in desperationē. z p conse/ quens pbere occasionē peccandi. Sic igit pater pma pars nri sermonis q est de vtili/ tate contritionis q demoniū cūctur pccā de corde homis. z hō disponit ad sacramētuz confessionis.

Dixi secūdo q in vbis pmiss/ sis notat confes/ sio oris p prior defectū ostensua. cū dicitur Locut' est mutus. Nō est maior mutitas nisi qm homo facit dānū anie. z illud non ondit aliq nutu signo vl vbo extrinseco ei q posset sibi subuenire. Hoc aut facit pec/ cator qz diu ē in pccō. Et tō postqz p gratiā dei in contritōne culpa sibi fuerit dimissa. sta tim loquit' z expmte prios defectus. petēs sibi penā tpalem imponi p eterna. Hoc g significat iste mut' q eiecto demōio p xpm statim locut' est. qz vere contrit' nō pot disti mulare peccm. sed statim loquit' ptra se. iux ta Job. Loquar in amaritudine anie mee. Dec g locutio significat sacm cōfessionis in quo pccōz loq debet corā vicario xpi. Cir ca qd est videndū pmo de necessitate h' sa/ cramenti. scdo de modo eiusdez. tertio de vtilitate. De pmo scz de necessitate ē scien/ dū q cōfessio fm Aug' est p quaz morbo la/ tens spe venie apit. Et Raymūdus addit corā deo z sacerdote pccōz declaratio. Ex qua diffinitōne hñtur duo. s. qz hō debz de clarare sua pccā vocaliter. Scdo qz dz ea declarare corā sacerdote. Et hoc statuit ec/ clesia q qlibet postqz ad annos discretōis puenerit tenet cōfiteri pccā sua oia sel' i an/ no pprio sacerdoti. Nota hic plura. qz dic

omnia sua peccata. ergo et venialia. licet non ita de necessitate absoluta teneat ad confessionem venialium sicut mortalium. tamen ex quo non possimus vitam eternam consequi sine remissione venialium. tenemur ad eorum confessionem. ut dicit Thomas in. iij. di. xvj. Secundo dicitur quod semel tenemur in anno. hoc est verum de precepto. sed de consilio sepius. Tertio dicitur quod tenemur pro proprio sacerdote. prius hic intelligitur plebanus vel qui habet auctoritatem episcopi vel papae intra dispositionem iuris et statutorum provinciarum. Sunt tamen quibus casus in quibus potest audire alienum parochianum. sicut notat archidiaconus de pe. di. v. placuit. Primo cum ille extraneus in sua parochia peccavit. Secundo si mutavit domicilium. Tertio si est vagabundus. Quarto si perit et obrinet litteram a proprio sacerdote suo quem videbat imperitum volens ire ad discretum. Unde in eo casu non peccat si eum viderat tamen insufficientem. quod facere posset et in baptismo. Quinto in articulo necessitatis. Dec. pbanf. vj. q. iij. placuit. Et his patet quod ad consequendum veniam peccatorum necessaria est vocalis confessio. Unde habens quantumcumque contritionem si contemneret confiteri deum. falsum est quod et bereticum dicere. sufficit soli deo confiteri. Hanc dicit canon de pe. dist. i. Taciturnitas. Ubi est taciturnitas confessiois non est speranda venia criminis. Istud exemplificavit christus qui lazari suscitatum iussit discipulum religandum. Joh. xj. z. xj. q. iij. tunc vera. Item mittendo decem leprosos ad sacerdotes qui cum iret mundati sunt. ut dicit Lu. xvij. Sed dicitur quod teneat homo confiteri sacerdoti ex quo dimissa sunt sibi peccata in contritione. Rudeo fin. Dost. in summa. de pe. z. re. ca. tu. dic. Quod peccator duplici vinculo ad satisfaciendum astringitur. Uno quod ligat ad deum. Alio quod ad ecclesiam. primum in contritione remittitur. Secundum in confessione relaxatur. Facit de sen. exco. a nob. ij. De pe. di. i. multiplex. z. ca. quez penitet. Et ista est prima ratio quare teneat homo confiteri sacerdoti. scilicet propter rationem pene temporalem per sacerdotem infligendam. Secunda ratio potest esse. quod homo non debet esse deterioris conditionis bestis quam confitentibus suos defectus naturales homini. eo modo quod patet. ut dicit glossa super illo versu. Confessio et magnificentia opus eius. Ita homo debet suos defectus confiteri verbo vocali in quo habundat. Tertia ratio quod ex quo hodie verbum caro factum est. et humiliatur per peccata nostris delictis. et unicum est humanitati obligavit nos quod humilietur verbum nostrum loquendo contra nos. non solum deo sed homini. Sed fit in confessione vocali. Quarto quod cum hodie peccamus non solum contra deum. sed etiam contra hominem. debemus confiteri non solum deo sicut in veteri testamento. sed etiam homini loco dei constituto. nec propter hoc quod dimissa est culpa in contritione. superflua est confessio. quod ut dicit archidiaconus de pe. di. iij. pduction. z. Hugo cardinalis. adhuc necessaria est ad humilitatem et iustitiam exercendam. perferimus ut satisfactio ecclesie. quod lesa est secundum Joh. andree. et etiam propter fidem quam peccator habet credens auctoritatem clauium in ecclesia. Item tertio propter obedientiam quam exhibet ministris dei. Item quarto propter interdictorum et amissionum recuperationem ad quam restituitur per sacerdotem. de pe. dist. i. multiplex. z. ca. nonnulli. Quod ergo legitur quod sola contritio sufficit. intelligendum est in necessitate et non aliter. de pe. di. iij. baptisimus. Preter autem necessitates. necessaria est vocalis confessio alteri. tum quia dolor quem homo habet pro peccato non potest consistere ecclesie nisi manifestetur verbo. de pe. di. i. Porro. tum quod quicumque se homo dividit solus. etiam si sit doctissimus. non est certus de dimissione peccati sibi facta. sed semper pendebit paucis in altera via. nisi manifestetur alteri. ut dicit archidiaconus in can. Remittuntur. Lu. i. q. i. quod multus in re sua bene iudicat. xvi. q. vi. c. i. q. iij. c. vlti. Necessario igitur ut peccator ponat se in manibus alteri quod est de remissione peccati. certificabit et iudicabit penamque satisfactionis. amittat et auctoritate clauium ecclesie absoluet. Unde dicit Joh. de lignano. in consuetudinibus. de pe. z. re. Quod ad hoc requiritur confessio post contritionem. quia sine ea contritio non habet effectum. si habeat oportunitatem confiteri. Item si peccatum non sit omnino dimissum in contritione. remittet per confessionem. quod est sacramentalis et effectiva gratie. ut notat de purga. canonica ca. Accepimus. Hanc enim confert per mandatum impositionem. xxiii. q. iij. norandum. **C**onsequenter videndum est de modo confitendi. Est autem modus confitendi ut confessio sit bene circumstantionata multis conditionibus. Quas potest archidiaconus de pe. di. v. considerare. Primo quod requiritur ut sit voluntaria. Nihil enim apud deum gratum nisi voluntarium. Ps. Evoluntate mea confitebor tibi. Item. Voluntarie sacrificabo

Handwritten marginal note in Latin script, partially obscured by a shadow.

Dominica Oculi

tibi. et confitebor nomini tuo. ut non sit confessio antequam iohannis qui percussus infirmitate confessus est. sed non exaudire. **ii. Macha. it. De h. xv. q. i. merito. qz voluntarii milites eligunt xps. Scdo debet esse simplex ut nihil plus vel minus dicat qz necesse sit. non simplicitate a finina vel rudi. nec vulpina et astuta. sed columbina. De qz **Math. x. Esto te simplices ut columbe. Tertio debz esse humilis. Eccl. iiii. Cora pres bytero humilia aiam tua. cora illos qz vno genu flectunt ante sacerdotem. vel capucium non deponunt. vel querunt locum pulchrum ad confitendum. Isti sunt siles phariseo illi qz stas egit gratias. non humiliter flectens **Lu. xviii. Quarto debet esse pura. i. recta intentione facta sine hypocrisis. nec ppter vicandiu penam temporalis. vt faciunt rustici. qz ne phibeant comedere azimam in pascha confitent ut non excommunicent. quod alias non essent facturi. Quarto debet esse fidelis. vt tam confessor qz confitens sint in fide. Alias nec rem nec sacramentum reciperet. **i. q. i. Remissio. Et qz patet qz confessio hereticorum et scismaticorum nulla est. qz extra ecciam non est remissiois locus. Secro qz fiat spe venie. alias non valet. sicut fecit cayn qd dicit. Maior est iniquitas mea qz vt veniam merear **Gen. iiii. de pe. di. j. Voluisset. i. magnitudo peccati mei excedit bonitatem dei q. d. fm Archi. non pot deus tantu mihi dimittere peccatu. qd est maxima blasphemia. **Septimo debet esse nuda non palliata. non verbis obscuris vel dubiis inuoluta. sed apertis et honestis. **Pro. uer. xxxviii. Qui abscondit scelera sua non dirigitur. qui aut reuelat ea. misericordiam confitequet. **Octavo debet esse verecunda. Quia verecundia magna est pars penitentie. de pe. di. j. Quem penitet. Hono debet esse amara **Job. x. Loquar in amaritudine anime mee. Sic confitebatur petrus cu lacrimis. de pe. di. i. h. idem. Decimo debet esse integra. vt omnia peccata maiora et minora dicat cu circumstantiis. de pe. di. v. consideret. **Peccator ei est sic infirmus qd debet ostendere omnia vulnura sua si curari desiderat. vt dicitur. j. de consol. Circumstantie vero iste norent in his sibus. **Quis. qd. vbi. p quos. cur. qz. qz. qz. Et aliq. Aggrauat ordo. loc. psona. scietia tempus. Etas conditio. numerus. mora. copia. causa. Et modus in culpa. status altus. luttica pusilla. Et h. est vbi ex circumstantiis**********************

non sequitur reuelatio vel detectio peccati alteri. us. qz tunc non est opus. **Un peccator caueat ne dimidiet confessionem. confitendo vni de his alteri de alio ppter ruborem. vel ne de eo sit suspensio. na p certo talis tenet iterum et integro confiteri. **Sunt autem quattuor casus i quibus tenet iterare confessionem. **Primus si est confessus illi qui caret usu clauium. vt sacerdoti simplici. vel monacho non electo p ordinem. neqz commissio p plebanu. **Vel si habet usum clauium. non tamen est casus suus. **Un ipm remittit ad superiorem coram quo iterum confitetur. **Secus si habent usum clauium confitetur. sed ille nescit absolvere. **Tertius si confitens obliu. est penitentia sibi iniunctam. **Quartus si dimidiat confessionem. tacendo aliqd mortale. vt h. in his ergo tenetur iterare. **Addit **Johes de lignano qntu casum **Si confitetur cu proposito non deserendi peccati. **Undecimo debet esse discreta. **Exponit **Archidi. de pe. di. v. consideret. i. separata et distincta. non in genere. vt vt dicat mortale et veniale. **Vel discreta. i. ordinata. vt scz peccati cu circumstantiis ordinata. pnunciatur. **Alii aut dicit discreta. i. prudenter et sapienter facta. vt scz et confitens discrete se habeat. et sacerdos discrete absoluat. et non est malus sensus ppter illos qui dicit. **Et qd est me plebanus. quis sit talis sit. ego teneor sibi obedire et confiteri. ipse videat qd liter me absoluat. **Terte tales decipiuntur. **Quia dicit saluator. **Lecus cecum non ducit nisi in foueam. **Un dicit **Johes de ligna. in ca. **Omni vtriusqz. de pe. et re. qz qlibet tenetur confiteri suo proprio sacerdoti. nisi ille sit imperitus et indiscretus. **Tunc enim debet querere parrochianum discretum. qz non potest absolueri quo ad deum ei qz quereret indiscretum. vt p imperitiam eum absoluat. vt notat. **xij. q. iiii. **Quo. **Quo instantu vix est vt etiam sine licentia. ppij sacerdotis imperiti et indiscreti. possit parrochianus alteri discretiori confiteri. maxime si imminet periculum in mora. vt ipse prius vult dare licentiam alibi confitendi. **De pe. di. vi. **Placuit. **Hoc contra nros qui querunt confessorum alenantes eis peccata. **Sic fecit lupus confitens leoni. **Ma cu asinus esset confessus qz comedisset fenem. de curru cadens hominis cuiusdam in via grauitur fuit in clamat et condemnat. **Sed postqz lupus leoni confessus est qz deuorasset oues et boves. **Rndit leo qz sibi licuit facere. cu ad**

hoc eū natura inclinaret. Sic isti paupes
 grauiora diuitibz alleuiat. Ideo dicit Aug.
 in lib. de pe. et habent verba sua de pe. di. j.
 Qui cōfiteri vult oīno confiteat sacerdoti
 quē meliōrē potest habere et confiteat illi q̄
 scit soluere et ligare. Meliōrē h̄ intellige n̄
 in vita sed in sciētia. qz h̄ nō absoluit meri-
 to vite sed clauinz auctoritate. In iudicio
 igit̄ cōfessionis maxime requirit̄ discretio cō-
 fessoris vt sciat discernere inter leprā et le-
 praz. **Leui. xiiij.** Et vt sciat appēdere pctm̄
 sicut est appendendū. nō fm̄ caput p̄p̄iū. s; z
 fm̄ statura sc̄d̄m̄ patrū. Iuxta illud **Pie-
 ro.** Nō afferam̄ stateras dolosas. dicētes
 h̄ graue. illud leue. sed afferam̄ diuinā sta-
 teram de septuris sanctis et in ea qd̄ sit gra-
 ue qd̄ leue appendam̄. **Dicit dicit.** **Sonaue-
 tura** in quodā sermōe. qz sacrm̄ cōfessōis
 maxime institutū est ad pctōz patrociniū
 acq̄rendū. qz sic videmus in causis ciuili-
 bus qz cōmuniter hoies indigēt patronis
 q̄ sint periti in iure vt penas iuris possint
 vitare. Ita multo magis dicit in sp̄ialibz. et
 ideo expēdiens est sacerdoti sua pctā reue-
 lare. q̄ de vitandis eis sanū cōsiliū possit
 dare. p̄pter qd̄ eligēdus ē sacerdos doct̄.
 qui tale cōsiliū sciret dare. Et q̄b̄ infero
 qz nō excusat quis. **S**i habens plebanuz
 vel cōfessorē minus peritū. nō q̄rit magis
 peritum. credens p̄ obedientiaz excusari.
Ratio. qz q̄libet debet esse solici⁹ de salu-
 te anie sue et querere medicinā meliōrez cū
 eam pōt habere. **Quodecima cōditio con-
 fessionis** est qz debet eē frequēs. **De pe. di. j.**
Quē penitet. **U**n̄ licet statutū ecclie sit qz
 libet cōfiteat̄ in anno semel in pascha. m̄ p̄
 h̄ non dat̄ licentia remanendi in pctō vsqz
 ad horam illā. **S**icut dicit archidi. de pe.
 di. v. in p̄nā. **S**ed bene ecclia puidit ne ali-
 cui claudat̄ ingressus ecclie vel sepultura
 ante vnū annū sicut facit post annū. **T**ene-
 tur ergo pctōz cōfiteri frequēter. qm̄ habet
 oportunitatē et possibilitatē. **N**ā fm̄ archi.
 de pe. di. iij. **I**lle ret. **Q**uilibet tenet esse in
 tali statu in quo p̄niam agat et pctm̄ sibi re-
 mittatur. **Eccl. v.** **P**ctōz enī est sicut fur q̄
 semp̄ est in mora. et ideo cum detinet alie-
 num. semp̄ auget pctm̄. **T**enet aut̄ qz con-
 fiteri citius qz in. xl. in q̄tuor casibz. **P**ri-
 mo ratione sacramēti. cui vult cōicere. **S**e-
 cundo rōne periculi mortis. **T**ertio rōne
 cōscientie. qm̄ dicit sibi esse confitendum.

Quarto rōne dubij. vt si non sperat se po-
 stea habere cōfessorem quē nūc habet tūc
 oportet cōfiteri. **S**icut ecōuerso pōt dis-
 ferre cōfessionē si sperat temp⁹ deior⁹ vel
 cōfessores credit h̄re discretiōrē quē expe-
 ctat. **I**ta dicit **Johes de lignano.** **T**redeci-
 mo debet esse secreta. siue sint occulta pec-
 cata siue manifesta. semp̄ debet esse secre-
 ta. vt dicit **Criso.** et h̄ tam q̄ ad confitentē qz
 etiā cōfessorē. **Quarto decimo** debet eē ac-
 cusans vt homo nō excuset se nec pctm̄ su-
 um. de pe. di. iij. **I**llud vero. **Quinto deci-
 mo** debet esse festina. **Eccl. v.** **N**e tardes cō-
 uerti ad dñm. **S**edecimo debet esse para-
 ta ad obediendū. s; sacerdoti. de pe. di. v.
 cōsideret. **E**t dicit **Sonauctura.** **N**e tal⁹ pec-
 cat mortaliter q̄ non acq̄scit rōnabili con-
 fessorī. **D**e sunt ergo bone cōditiones con-
 fessionis. quas q̄libet debz fuare. **D**einde
 dicendūz eēt de effectu cōfessōis qz vtilis
 sit. **S**ed de h̄ in p̄cedētī sermōe sufficiēt⁹
 dictum est. vñ ibi recuratur. quia ibi ipse
 ne de hoc positum est.

Dixit tertio <sup>qz in verbis p̄m̄i-
 sis tangit̄ tertia ps
 p̄nie. s; satisfactio opis. diuine indignan-
 onis placatiua. **Lū. d̄.** et admiretur tur-
 be. **I**nter alia mirabilia dei factis mirabi-
 le est videre hoīem cōuersum a pctō ad de-
 um. cum vt sic de filio diaboli sit filius dei.
Sed mirabil⁹ est talē videre satisfaciētē
 pro pctō. contemnentē delectabilia. appe-
 tentē tristiaz grauiā. **P**agna q̄ admiratio
 cōtemp⁹. gl̄ie despect⁹. seclariū occupatio-
 nū segregatio et terribiliū p̄p̄ssio. vt dicit
Criso. **E**t ideo merito ipa satisfactio opis
 p̄ pctis volūtariē assūpta inducit stupores
 et admirationē. **D**e q̄ d̄ in t̄bematē. **Q**uod
 mirate sunt turbe. s; sup̄ eo qz pctōz doler̄ in
 p̄ritiōe. loquit̄ s; se in cōfessione. et bonis
 opibz insudat in satisfactiōe. **P**ro q̄ b̄t⁹
 uiter sciendū. qz q̄libet accedens ad sacrm̄
 p̄nie dz h̄re ista q̄tuor. **P**rio p̄positū obe-
 diendi cōfessorī suo in oibz. **S**ecdo p̄positū
 nō peccādi. **T**ertio nō solū p̄positū. dimittē-
 tendi mala. s; etiaz opandī bona. **Q**uarto
 p̄positū satisfaciēdi. qz satisfactio ē ps p̄nie.
Iuxta illud in **Ps.** **D**ñm ego in flagella pa-
 rat⁹ sum. **I**ta aut̄ satisfactio cōsistit i t̄rto
 s; in ieiunio. orōne et elemosina. **N**ā vt dicit
Diero. **I**eiunio curant̄ pctā carnis. orōne
 pctā mentis. elemosina pctā cupiditatis.</sup>

Dominica Oculi

Quicquid enim est in mundo, aut est concupiscentia carnis, aut concupiscentia oculorum, aut irrite superbia. **I. Joh. ii.** Ideo tria debent esse remedia satisfactoria quibus placare divina offensa. Primo requiritur ieiunium. Sicut enim videmus quod infirmis non datur caro grossa aut vinum inebrians, sed datur eis simpliciter dieta, scilicet panis et aqua. Ita infirmis spiritualiter, et maxime infirmis peccato luxurie dandum est ieiunium et parcitas cibi, ut in quo peccauerunt puniantur. **Sap. xi.** Unde **Aplos** taliter dicit: Nolite inebriari vino in quo est luxuria **Ep. v. et saluator. Lu. xxi.** Attendite inquit ne grauetur corda vestra crapularum ebrietate. Sicut autem videmus quod infirmis de quibus desperat omnia proceditur delicta, illis vero de quibus est spes subtrahitur. Sic facit deus peccatoribus. Nam cum eis in professione per sacerdotes imponit abstinentiam ciborum delectabilium, signum datur quod ipse vult eos saluare. **Un. Jobel. ii. dicitur.** Conuertimini ad me in toto corde vestro, in ieiunio et fletu et planctu. Et sequitur: Quis scit si uertatur et ignoscat deus. Sed certe multi in hac abstinentia decipiunt, nam quidam abstinent a carnibus. Sed tamen preparent eis loco carnis ita delicata, quae sunt et difficilius preparatio, nis et precij maioris. Et isti multum errant. Nam **fm Aug.** in sermone de aduentu, non est hoc suscipere abstinentiam, sed nutrire luxuriam. Alii sunt qui et si abstinent a carnibus et de licatis piscibus tamen stomachum onerant uilibus legumibus ita ut ad illicita praerantur, ut dicit **Piero.** in epistola ad furiam. Alii sunt qui per abstinentiam carnis ita corpus debilitant quod postea redduntur inabiles ad bona opera exercenda, et haec est fatuitas, cum non caro extinguitur, sed uicia reprimuntur, ut dicit **Grego. lib. xxx. moral.** Sed hoc quero utrum illi qui sic ex abstinentia infirmitates incurrunt peccat mortaliter. Ad hoc respondeo quod **fm Aug.** in glo. super epistolam. **I. Thimo. iij. ca.** deus uult sibi seruire prudenter ut non nimietate debiles fiant, et postea medicorum suffragia requirant. Tamen non obstat hoc quod aliqui se ieiunando debilitant et infirmitates incurrunt, nec pro dei uoluntate faciunt, quia non naturam carnis intendunt debilitare sed lasciuam. Tamen tales **fm Hieron.** super epistolam predictam non peccant, dum tamen debitum modum non excedunt. **Quod Grego.** reprobatur tale abstinentiam, uerum est, si sit inconsiderate facta et si

sit nimia. Hinc dicit **Aplos.** Rationabile sit obsequium vestrum. **Rom. xij.** Sunt et alij peccatores qui licet a cibis abstinent non tamen a uicijs, sed mens eorum inflata superbia, ira, odio, et sic de alijs. Contra quos dicit **Piero.** ad **Le. lantiam.** Quid fructus habet uinum non bibere et ira et odio inebriari. Et tales siles sunt de moribus quibus cibus abest et culpa adest, ut dicit **Piero.** super **Amos.** Secundo requiritur ad satisfactionem penitentis elemosina, quae debet ab omnibus qui auaricia peccauerunt, ut sic illicite congregata, licite expendantur, et de mamona iniquitatis faciant sibi amicos **Luc. xvi.** **Un. Thob. iij. dicitur.** Elemosina ab omni peccato et a morte liberat, et non patitur animam ire ad tenebras. Sed aduerte quod non de omnibus illicitis acquisitis facienda est elemosina, sed solum de his quae non tenentur ad restitutionem, sicut sunt illa quae quis lucratur est diebus festiuis vel ludis, prohibitis vel alijs fraudibus vel nimia cupiditate et auaricia habendi ductus. Ubi autem quis tenet ad restitutionem, non faciat elemosinam, sed ante omnia restituat male ablata, ut in furto, rapina, usura et sic de alijs. Sic fecit **Zacheus Luc. xix.** Si quez inquit defraudauit reddo quadruplum, et dimidium bonorum meorum do pauperibus. Ecce male acquisita restituit, et de bonis elemosinam facit. Tertio et ultimo ad satisfactionem requiritur oratio debita, quae debet suscipi in spiritu humilitatis et in corde contrito suscipiant ad veniam. Oratio enim ut dicit **Damasceus.** non est nisi eleuatio mentis ad deum. Sicut ergo superbus dum fuit in statu elationis erectus erat contra deum. Sic modo humiliatus debet prosterni ante deum et eleuari ad placandum deum. Tunc autem penitens humiliter orat qui seipsum quae puluis sit humiliter uidet, quod nihil sibi uirtutis tribuit, quod bona quae agit esse de misericordia peccatorum agnoscat, inquit **Grego.** in lib. moral. Pulchrum etiam iuuat puritatem orationis si in omni loco, omni tempore nos ab actibus temperemus illicitis, si semper ab ociosis sermocinationibus auditum pariter constringamus et linguam castigemus. Ita dicit **Isaia de templo Salomonis etc.**

Dominica Oculi. II.
Sermo LI.